

Studie- en toetsvragen

Hoofdstuk 1 - Pengreep

1. Wat is het belang van een goede pengreep?
2. Omschrijf het stappenplan voor het aanleren van een correcte pengreep.
3. Hoe kun je de pengreep spelenderwijs aanleren?
4. Waarom en waar zet je stippen op de vingers van de schrijfhand?
5. Welke pengrepen worden geadviseerd als zijnde goede pengrepen?
6. Noem enkele veel voorkomende verkeerde pengrepen.
7. Wat doe je als het schrijven met een correcte pengreep moeilijk is?
8. Welke hulpmiddelen kun je inzetten die een goede pengreep bevorderen?
9. Noem enkele materialen om de driepuntsgreep te oefenen.
10. Waarom wordt geadviseerd de prikken niet in te zetten om de pengreep te oefenen?

Hoofdstuk 2 - De zitschrijfhouding

1. Waarom is het werken in een goede zitschrijfhouding belangrijk?
2. Hoe bepaal je het juiste meubilair?
3. Hoe leer je in stapjes een correcte zitschrijfhouding aan?
4. De niet-schrijfhand heeft drie verschillende functies. Welke zijn deze functies?
5. Teken de correcte papierligging voor de linkshandige en de rechtshandige schrijver.
6. Wat verstaan we onder het 'schrijfpunt' en hoe bepaal je dit?
7. Noem minimaal 5 observatiepunten die van belang zijn voor een goede zitschrijfhouding.
8. Noem drie veel voorkomende verkeerde zitschrijfhoudingen en beschrijf de corrigerende aanpak.
9. Noem enkele hulpmiddelen/activiteiten om een juiste zitschrijfhouding speels aan te leren.
10. Wat doe je als goed zitten moeilijk is?

1

Hoofdstuk 3 - Voorbereidend schrijven

1. Welke acht tussendoelen krijgen specifieke aandacht bij het voorbereidend schrijven?
2. Wat wordt verstaan onder 'letteren'? Geef enkele mogelijkheden van 'letteren'
3. Verklaar de term: grafomotorisch werken en geef enkele voorbeelden van grafomotorisch werken.
4. Wat zijn de verschillen tussen het maken c.q. 'schrijven' van bewegingspatronen en schrijfpatronen?
5. Wat verstaan we onder een schrijftekening? Wat is het verschil met een schrijfpatroon uit een methodeschrift?
6. Welke functie heeft het 'schrijven' van brieven?
7. Welke aspecten oefen je bij het maken van schrijfpatronen?
8. Wat is het verschil tussen 'het verkennen van de vorm' en 'het verkennen van het traject'? Geef van beide een voorbeeld.
9. In §3.9 Letters schrijven blz. 38 lees je: zorg voor verschillende lettertypen. Wat is hiervan de reden?
10. Wat is de functie van een schrijfhoek? Welke materialen verdienen zeker een plekje in de schrijfhoek?

Hoofdstuk 4 - Aanvankelijk schrijven

1. Welke tussendoelen zijn van belang bij het aanvankelijk schrijven?
2. Wat is het belang van het correct schrijven van cijfers?
3. Hulplijnen hebben namen. Welke?
4. Hoe worden letters aangeleerd?
5. Wat verstaan we onder verbale ondersteuning? Wat is het doel? Geef van de letter 'n' de verbale ondersteuning.
6. Welke drie letterverbindingen onderscheiden we? Geef voorbeelden.
7. Welke verbindingen onderscheiden we bij de hoofdletters? Geef voorbeelden.
8. Welke regels kun je aanhouden m.b.t. verbeteren van het schriftelijk werk?
9. Welke bezwaren kun je noemen ten aanzien van het aanleren van losse leesletters tijdens het aanvankelijk schrijven?
10. Welke mogelijkheden zijn er om het aanvankelijk leesonderwijs op een andere manier te ondersteunen?
11. Hoe ziet een lesschema aanvankelijk schrijven er uit?
12. Geef enkele oefeningen om kennis te maken met de vorm van letters.
13. Geef enkele oefeningen voor trajectkennis zonder te schrijven.
14. Geef enkele oefeningen voor trajectkennis met schrijven.
15. Wat zijn belangrijke oriëntatiepunten in de letter?
16. Welke vragen kun je stellen over de vorm van de letter?
17. Wat verstaan we onder regenboogletters? Welke functie heeft het schrijven van regenboogletters?
18. Op welke manieren worden wordt in de verschillende schrijfmethoden schriftelijke ondersteuning geboden?
19. Hoe kun je kinderen leren te reflecteren op hun schrijfwerk?
20. Geef enkele voorbeelden van activiteiten in de schrijfhoek van groep 3.

Hoofdstuk 5 - Voortgezet schrijven

1. Wat is het belang van voortgezet schrijven?
2. Aan welke tussendoelen wordt gewerkt in de groepen 5 en 6?
3. Geef enkele mogelijkheden om het schrijfproces in de groepen 5 en 6 te bewaken.
4. Op welke manieren kun je de cijfers, de (hoofd)letters en verbindingen inslijpen?
5. Hoe kun je je leerlingen in groep 5 ondersteunen bij het afbouwen van de hulplijnen en schrijven op een enkele grondlijn?
6. Op welke acht hoofdcriteria beoordeelt het CITO de handschriften?
7. Wat is de functie van experimenteren met de schriftcriteria in de groepen 5 en 6?
8. Geef een drietal mogelijkheden om het temposchrijven te oefenen.
9. Geef enkele vormen van 'spelen met letters' in de groepen 5 en 6.
10. Welke oorzaken kun je aangeven wanneer temposchrijven een probleem vormt?

Hoofdstuk 6 - Handschriftontwikkeling / schriftopvoeding

1. Wat is het belang van handschriftontwikkeling?
2. Aan welke tussendoelen werk je in groep 7 en 8?
3. Welke specifieke punten bewaak je m.b.t. het schrijfproces?
4. Hoe kun je kinderen begeleiden in de letterkeuze en een goede vormgeving?

5. Waarom is het beoefenen van temposchrijven in de groepen 7 en 8 zo belangrijk?
6. Welke tussendoelen onderscheiden we bij het schrijven op ongelinieerd papier?
7. Hoe ondersteun je kinderen bij het maken van aantekeningen?
8. Welke mogelijkheden bied je de kinderen aan om hun handschrift te verrijken?
9. Waarom is 'blokletters' een verkeerde benaming voor alle los geschreven letters?
10. Op welke manieren kun je expressief bezig zijn met letters?
11. Hoe kun je schriftkeuze en schrijftaak op elkaar afstemmen?

Hoofdstuk 7 - De motorische ontwikkeling

1. Wat omvat de ontwikkeling van de grove motoriek?
2. Wat omvat de ontwikkeling van de fijne motoriek?
3. Wat is het verschil tussen associatief en dissociatief bewegen?
4. Schrijven is een samengestelde handeling. Welke zintuigen zijn naast de motoriek hierbij betrokken?
5. Geef voorbeelden van gevarieerde oefensituaties.
6. Voordat je begint met schrijven werk je aan de voorwaarden. Welke voorwaarden zijn dit?
7. Noem enkele activiteiten die ingezet worden om de visuele discriminatie en het visueel geheugen te oefenen.
8. Waarom wordt de oog-handcoördinatie geoefend?
9. Hoe verloopt de ontwikkeling van het vastpakken van schrijfmateriaal?
10. Welke vaardigheden moeten kinderen beheersen om een goede pengreep te kunnen hanteren?
11. Wat verstaan we onder opponeren?
12. Omschrijf de driepuntsgreep.
13. Wat wordt verstaan onder 'de functionele tweedeling binnen de hand'?
14. Geef enkele voorbeelden van bewegen zonder materiaal
15. Welke oefeningen kunnen worden uitgevoerd op het platte vlak?

3

Hoofdstuk 8 - Linkshandigheid

1. Wat is het belang van het kennen van de handvoorkeur?
2. Geef voorbeelden van de negatieve bijklank van 'links'.
3. Welke problemen kan de schrijfrichting geven voor linkshandigen?
4. Wat betekent 'ambidexter'?
5. Geef het verschil aan tussen de begrippen 'gemengdhandig' en 'beidhandig'.
6. Hoe wordt het proces van de keuze van de schrijfhand doorlopen?
7. Hoe begeleid je linkshandige kinderen?
8. Geef in een tekening zien de ligging van het papier en de houding van de schrijfhand bij het schrijven met de hand onder de lijn en bij het schrijven met de hand boven de lijn.
9. Hoe plaats je een linkshandige schrijver in het lokaal?
10. Welk voorbeeldfunctie heeft de leerkracht m.b.t. het begeleiden van linkshandige schrijvers?

Hoofdstuk 9 - Didactiek

1. Waarom is het belangrijk dat jij als leerkracht op de hoogte bent van de didactiek van het schrijven?
2. Hoe kies je een (nieuwe) schrijfmethode? Waarop moet je als leerkracht letten?

3. Geef de kenmerken van een goede methodeletter.
4. Noem de voordelen van een begin- en een eindhaal aan een letter.
5. In Nederland wordt op verschillende wijzen gestart met het aanvankelijk schrijven. Omschrijf deze wijzen in het kort en noem de voor- en nadelen.
6. Waarom moet jij het methodisch schrift kunnen schrijven? Welk voordeel heeft dit voor jou in het begeleiden van leerlingen in het aanvankelijk schrijfproces?
7. Hoe ziet er een schrijfles over het algemeen uit
8. Geef de verschillende instructie- en oefenvormen aan vanuit de Meervoudige Intelligentietheorie.
9. Welke deelvaardigheden zijn nodig bij het schrijven?
10. Hoe betrek je leerlingen bij de evaluatie?
11. Hoe maak je kinderen bewust van hun schrijfproces? Hoe maak je hen kritisch m.b.t. hun schrijfproduct?
12. Welke adviezen gelden voor het nakijken c.q. beoordelen van het werk van de leerlingen?
13. Op welke manieren kunnen we het schrijfproces van leerlingen volgen. Geef een korte omschrijving.
14. Geef de leerlijnen van het schrijven op de basisschool weer voor wat betreft de fases die doorlopen worden.
15. Welke schriftsoorten moet jij kennen als leerkracht op zowel papier als bord in de verschillende fases?

Hoofdstuk 10 - Materialen

1. Wat is het belang van goed schrijfmateriaal?
2. Welke 2 categorieën schrijfmateriaal onderscheiden we?
3. Waarom is het zinnig kinderen met verschillende materialen te laten experimenteren?
4. Welk schrijfgereedschap kan ingezet worden voor de grove motoriek? Geef de voordelen en de nadelen van de verschillende materialen aan.
5. Welk gereedschap kunnen we inzetten voor de fijne motoriek? Geef de voor- en nadelen van de verschillende materialen aan.
6. Hoe onderhoud je een vulpen?
7. Welke materialen kunnen ingezet worden bij het expressief schrijven/
8. Wat verstaan we onder 'schriftdraggers'? Geef voorbeelden van schriftdraggers.
9. Welke liniatuur wordt in de schrijfschriften gebruikt?
10. Wat verstaan we onder 'spoorlijnschriftjes'?

4

Hoofdstuk 11 - Toetsenbordvaardigheid

1. Wat is het belang van goed werken met het toetsenbord?
2. Wat betekent CANS?
3. Wat betekent RSI?
4. Waarom komen er steeds meer pijnklachten, ook bij jonge kinderen?
5. Beschrijf de goede zithouding achter de computer en de plaats van de verschillende materialen.
6. Noem de voordelen van 'blind typen'.
7. Wat kun je zeggen over het gebruik van de muis?
8. Wat zijn sneltoetsen en wat zijn de voordelen?

9. Welke sneltoetsen zou jij je leerlingen direct aanleren?
10. Wat doe je als het werken met de computer toch problemen geeft?

Hoofdstuk 12 - Schriftgeschiedenis

1. Wat is het belang van schriftgeschiedenis?
2. Omschrijf in het kort de ontwikkeling van het schrift.
3. Geef voorbeelden van een beeldschrift.
4. Geef voorbeelden van het tekenschrift.
5. Wat was het belang van de vondst van de Steen van Rosette?
6. Noem enkele schriftsoorten, gebaseerd op het Grieks en Romeins schrift, die nog steeds gebruikt worden in de kalligrafie en typografie.
7. Noem een beroemde penkunstenaar uit de 17e eeuw
8. Wat weet je van de ontwikkeling van het schrift vanaf de 19e eeuw?
9. Waarop en waarmee werd vanaf de 19e eeuw geschreven door kinderen.
10. Kinderen vinden het leuk om oude schriftsoorten na te schrijven. Omschrijf hiervoor een lesidee.